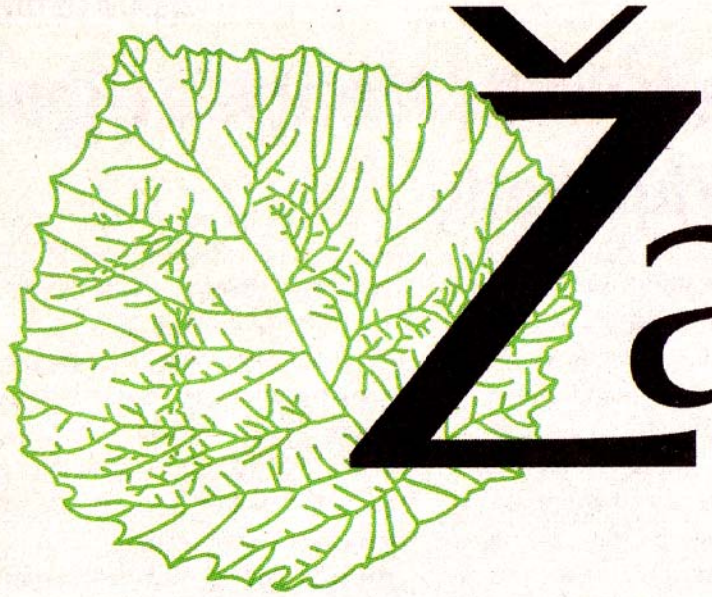

Žalioji Lietuva

ŽALIOSIOS MINTIES LAIKRAŠTIS

2008 M. GEGUŽĖ **Nr. 10 (302)** ISSN 1392-7167 KAINA 1,25 LT

Dar kartą apie Ignalinos atominę elektrinę

Gavin HARPER
Specialiai „Žaliajai Lietuvai“ iš Londono

Panašių atvejų analizė kituose pramoniniuose sumanymuose parodo, kad jie yra nepaprastai trapūs; nesklandumai Ignalinos atominės elektrinės planavimo pradiniuose etapuose yra ženklas, kad nesutarimai tarp Baltijos šalių bei Lenkijos tęsis ir toliau.

„Per daug virėjų prie vieno puodo“ – taip susidariusią situaciją, kai keturios valstybės bando pasidalinti išlaidas, apibūdino „The Baltic Times“. Padėtį apsunkina ir tai, kad tikslo norima pasiekti per nerealiai trumpą laiką.

Sumanymas pavojingas iš kelių pusių – kai visame regione statoma tik viena elektrinė, nėra tikimybės pasiekti tokią ekonomiką, kokią pasiekė, pavyzdžiui, Prancūzija, kuri turi daug reaktorių ir jai yra nesudėtinga dalintis energija. Tačiau net tokiu atveju atominė energetika daugiausia yra remiama valstybės – tokio atvejo, kad atominė elektrinė būtų pastatyta privataus kapitalo lėšomis, pasaulyje dar nėra buvę.

Jeigu „NDX Energija“ būtų IAE pagrindinis investuotojas, valstybė būtų tarsi užnugaris, atsakinga už atsiradusias papildomas arba nenumatytas išlaidas bei visą riziką, o štai „verslo partneris“ siektų kuo didesnės naudos.

Atominė energetika visą laiką buvo aklai laikoma vieninteliu būdu išlaikyti energetinę nepriklausomybę bei išvengti sąlyčio su dujotiekiu. Antra vertus, kaip visi žinome iš žiniasklaidos skandalingųjų straipsnių, privataus kapitalo buvimas daro projektą pažeidžiamą išorės investicijoms, tiek iš draugiškų kaimynių pusės, tiek iš priešiškų.

Antrosios IAE statybos kainuotų apie 6 milijardus eurų, o po uždarymo elektrinės sukurtų atliekų patikimas saugojimas kasmet kainuotų dideles pinigų sumas.

Tačiau yra ir kitų kelių.

Pavyzdžiui, vienas lyderiaujančių Europos atsinaujinančios energijos projektų (*European Supergrid* – 8000 km ilgio vėjo jėgainių parkų tinklas, išsidėstęs vandenyse atokiau nuo Europos krantų) siūlo 10 GW energijos, kurios užtektų 8 milijonams namų. Tinklo konstrukcija tarp Didžiosios Britanijos, Nyderlandų ir Vokietijos kainuos 2 milijardus eurų.

Planuojama, kad dėl toliaregiško projektavimo pavyks panaudoti ne 40 %, o 70 % pagaminamos energijos.

Antrosios Ignalinos AE statybų atvejis būtų kitoks – Lietuva turi tik vieną galimybę pasirinkti teisingas technologijas, teisingus tiekėjus ir teisingai paleisti elektrinę. Tuo tarpu vėjo jėgainės gali būti tobulinamos, keičiamos net pačioje projekto eigoje.

Prie minėtojo Europos projekto Lietuva negali prisijungti nei vėjo ištekliais, nei pakrančių plotais, tačiau jam bus reikalinga daugybė darbuotojų, o Lietuva šiame projekte būtent gali prisidėti konkurencinga darbo jėga. Denas Čiras (Dan Chiras), alternatyviosios energetikos specialistas, teigia, kad atsinaujinantys energijos šaltiniai yra ir naujų darbo vietų šaltinis – tam pačiam energijos kiekiui pagaminti atominėje elektrinėje reikia 100 žmonių, o alternatyviosiose jėgainėse – apie 540 žmonių.

Daktaras Gregoras Cičas (Gregor Czisch), Kaselio (Kassel) universiteto energijos sistemų ekspertas, teigia, kad minėtąjį Europos vėjo jėgainių tinklo projektą įmanoma įgyvendinti per 3–5 metus.

Vėjo energija turi aiškią kainą, mes žinome, kiek kainuoja statybos, kiek laiko jėgaines galima naudoti ir žinome, kad jas nesudėtinga sustabdyti. Didesnė vėjo jėgainių kaina, palyginti su daugybe nežinomųjų turinčia atomine energetika, yra menkniekis, tad kodėl galimybė eiti šiuo keliu svarstoma taip vangiai?

Energijos „pirkimas“ yra vaizduojamas kaip kažkas siaubingo – esą vartotojams už „importuojamą“ energiją teks mokėti daug daugiau nei už „pigią“ vietinę. Tačiau ar iš tiesų tas antkainis yra labiau gąsdinantis nei atominės energetikos atliekų saugojimas ilgus metus? Dalį atliekų tektų saugoti net iki 300 000 metų.

Po prezidento V. Adamkaus pranešimo, kad ES yra geranoriškai nusiteikusi diskusijų apie IAE uždarymo datos atidėjimą atžvilgiu, Lietuva turėtų pasinaudoti šia laikina nuolaida ir koncentruotis į sukūrimą tinklų su platesne Europos bendruomene. Vienybėje slypi jėga ir bendromis jėgomis Lietuva galėtų rasti būdą, kaip prisijungti prie darnios energetikos. Didelio masto Europos bendradarbiavimas statant atsinaujinančios energijos jėgainių tinklą *Supergrid* gali sukurti Rytų-Vakarų ryšius, kurie neapsiribotų tik kabeliais ar stulpais.